

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу Лисачок Алли Василівни за темою «Механізми управління інвестиційною безпекою держави в умовах сталого розвитку», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Інвестиційна безпека держави виступає однією з ключових складових її економічної безпеки, що дає змогу здійснювати розширене відтворення основного капіталу; підтримувати конкурентоспроможність економіки та гарантувати зростання ВВП; відтворювати інтелектуальний та науково-технічний потенціал країни; створювати стратегічні резерви; долати депресивні явища в країні.

Проте, лише реальні інвестиції на підтримання діючих потужностей і створення нових матеріальних об'єктів, які забезпечують зростання реального капіталу, а відповідно, й національного багатства, необхідно враховувати при визначенні інвестиційної безпеки.

В Україні низький рівень інвестиційної безпеки зумовлений тим, що урядом тривалий час фактично ігнорувалися проблеми інвестиційної діяльності, насамперед інвестування реального сектору економіки. Декларовані реформи не супроводжувалися адекватною інвестиційною підтримкою, відбулося обвальне падіння виробництва. Низький інвестиційний потенціал економіки з точки зору можливостей формування інвестиційних ресурсів та їх ефективного використання, затягування з реалізацією інвестиційних проєктів на старті реформ і неритмічне інвестування протягом реформ, гра у фінансові інвестиції з метою перерозподілу власності без створення нових активів, зневага до проблем створення цивілізованої інвестиційної інфраструктури – всі ці фактори позначаються на рівні інвестиційної безпеки України. Цим обумовлена актуальність представленого дисертаційного дослідження.

Дисертацію виконано в межах НДР за темою «Фінансово-економічна політика в контексті інноваційного розвитку України» (ДР № 0120U105019),

у межах якої дисертанткою виділено напрями підвищення інвестиційної безпеки держави в умовах сталого розвитку.

Основні результати наукових досліджень та їх новизна.

Основні наукові результати, одержані дисертанткою особисто, визначаються теоретичним та практичним опрацюванням нових підходів до процесу формування і реалізації механізмів управління інвестиційною безпекою держави в умовах забезпечення переходу до сталого розвитку.

Цінними для теорії та практики публічного управління є виявлені особливості управління інвестиційною безпекою держави в умовах переходу до сталого розвитку, основними складовими якого виступають: моніторинг як інформаційно-аналітична система спостережень за динамікою показників економічної та фінансової безпеки країни; діяльність держави щодо запобігання загрозам інвестиційній безпеці і відшкодування збитків, пов'язаних із перевищенням граничних значень за тими або іншими показниками безпеки; діяльність держави щодо виявлення й попередження внутрішніх і зовнішніх загроз інвестиційній безпеці економіки; діяльність держави щодо запобігання негативного впливу на навколишнє середовище.

Авторкою вдало представлено підхід до класифікації механізмів державного управління за такими ознаками, як: масштабність впливу, суб'єктом управління, методами управління, функціональним призначенням. Уточнено сутність механізму управління інвестиційною безпекою, як комплексної системи, яка складається з об'єкта, суб'єкта, принципів, чинників впливу, функцій, заходів, ризиків та загроз, шляхів мінімізації загроз, техніки і технології управління, стратегічних цілей, які спрямовані на підвищення інвестиційного іміджу держави.

Важливе науково-прикладне значення має аналіз досвіду управління інвестиційною безпекою держави у країнах-членах ЄС, особливостями якого є високрий рівень захищеності інвесторів, наявність ефективних механізмів запобігання виникненню так званих «псевдоінвесторів» на основі оцінки ефективності й доцільності інвестицій. Слушною є пропозиція удосконалення правового механізму управління інвестиційною безпекою в умовах переходу до сталого розвитку.

Використання комплексу методів економічного аналізу, а також рейтингових оцінок дало змогу виявити основні тенденції розвитку, встановити та надати об'єктивну оцінку основних чинників, що впливають

на інвестиційну безпеку України як об'єкту публічного управління. Результати такого аналізу дали змогу визначити умови забезпечення її ефективності при переході до сталого розвитку щодо усунення ключових загроз.

Якщо детальніше розглянути основні результати дисертаційного дослідження, які становлять наукову новизну, то необхідно виділити наступні: запропоновано підхід до оцінювання рівня інвестиційної безпеки держави в умовах переходу на засади сталого розвитку на основі виявлення головних негативних чинників для мінімізації інвестиційних ризиків; обґрунтовано пропозиції до удосконалення правового механізму управління інвестиційною безпекою держави на основі ухвалення спеціального закону «Про інвестиційну безпеку» із визначенням його структури, що враховує перевірку інвестицій, інвестора, аналіз та моніторинг безпечності інвестицій, та їх можливий негативний вплив.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки, пропозиції і рекомендації, які містяться в дисертації є науково аргументованими, обґрунтованими та базуються на достовірному матеріалі. Вони отримані на основі поглибленого теоретичного аналізу, вивчення праць провідних вітчизняних та іноземних фахівців, кількість яких складає 294 найменування. Окрім того, інформаційну базу дисертаційного дослідження становлять міжнародні та національні нормативно-правові акти, міжнародні рейтинги, звіти й дані міжнародних організацій щодо сталого розвитку (ООН, Програма розвитку ООН, Світового Банку, Статистичного відділу Секретаріату ООН, Всесвітнього фонду дикої природи, New Economics Foundation) державних статистичних установ, міністерств, відповідно до напрямів діяльності.

Дисертаційне дослідження здійснювалось шляхом використання широкого спектру різноманітних методів дослідження. Зокрема, для узагальнення понятійно-категорійного апарату дослідження, вивчення стану розробленості проблеми та етапів формування нормативно-правового забезпечення щодо переходу України на засади сталого розвитку використано метод системного аналізу, декомпозиції; метод моделювання використано для формування комплексного механізму державного управління інвестиційною безпекою на основі теорії еколого-економічних

систем; для ранжування, нормування показників, прогнозування величин, групування даних при оцінці ефективності управління інвестиційною безпекою держави в умовах переходу до сталого розвитку використано комплекс економіко-статистичних методів; абстрактно-логічний метод та екстраполяцію використано для теоретичного узагальнення положень дисертаційної роботи, а також формулювання висновків й пропозицій. Для викладу отриманих аналітичних даних автором вдало використано різні форми графічного та табличного зображення.

Структура дисертаційної роботи є логічною, а виклад матеріалу – послідовним. Розділи дисертації є взаємопов'язаними між собою та доповнюють один одного. Поставлена авторкою мета досягнута в повному обсязі.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження.

Дисертаційна робота на тему «Механізми управління інвестиційною безпекою держави в умовах сталого розвитку» – є самостійно виконаною науковою працею, у якій викладено авторський підхід до обґрунтування теоретичних положень та методичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління інвестиційною безпекою в умовах переходу на засади сталого розвитку, що має важливе наукове значення для галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що розроблені й науково обґрунтовані в роботі положення, висновки та рекомендації можуть бути використані у практичній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування для забезпечення та реалізації інвестиційного розвитку країни та регіонів, для подальших досліджень даної тематики та для розробки відповідних навчальних програм у системі підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування.

Результати дисертаційного дослідження використано: Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні під час підготовки аналітичного звіту «Робота майбутнього. Форсайт обумовлених впровадженням нових технологій змін у сільському, лісовому та рибному господарствах України» (довідка №2135 від 19.09.2022 р.); Департаментом економіки та цифровізації Київської обласної військової адміністрації при забезпеченні реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності

та державно-приватного партнерства (довідка №412/24/01/2022 від 22.09.2022 р.); Департаментом цифрової трансформації та суспільних комунікацій Рівненської обласної адміністрації при здійсненні аналізу та прогнозу розвитку соціально-політичних процесів у регіоні (довідка №451/03.2-11/22 від 07.10.2022 р.).

Повнота викладення матеріалів дисертаційного дослідження в опублікованих працях.

Наукові публікації авторки відображають зміст дисертаційної роботи та отримані висновки. Результати дисертаційного дослідження висвітлені у розділі колективної монографії, опублікованої в іншій країні, 4 наукових статтях у фахових виданнях, 3 статті в іноземних виданнях, 1 стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science. Апробація основних результатів дослідження пройшла на 16 міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Ознайомлення із представленим протоколом подібності підтвердило відсутність у дисертаційній роботі порушень академічної доброчесності. Джерела запозичення ідей, тверджень, а також інших інформаційних ресурсів в представленій дисертаційній роботі мають відповідні посилання.

Наукові результати, що містяться в представленій для експертизи дисертаційній роботі, отримано авторкою самостійно. З тих наукових публікацій, які підготовлені та оприлюднені у співавторства, – у роботі використано лише ті положення, що є результатом власних авторських досліджень дисертантки. Конкретний внесок авторки в наукові праці, які підготовлені у співавторстві, наведено в списку публікацій за темою роботи.

Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації.

Аналіз змісту анотації та основних положень дисертаційного дослідження Лисачок Алли Василівни дав змогу встановити їх повну ідентичність, зокрема щодо формулювання мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, положень новизни, висновків до розділів, а також загальних висновків. Зміст анотації загалом відтворює інформацію про способи аргументації положень, методологію дослідження, стисло викладені основні ідеї дисертації. Дисертація та оприлюднена анотація оформлені

згідно з Вимогами до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами).

Дискусійні положення, зауваження та побажання щодо змісту дисертаційної роботи

1. Дискусійним є віднесення запропонованого підходу до оцінювання рівня інвестиційної безпеки держави на регіональному рівні саме до рубрики наукової новизни «вперше», оскільки подібні методики були предметом вивчення в роботах Ситник Н.С. (2018 р.), Гордієнко В.П. (2013 р.). Тому це й результат доцільно перенести у рубрику «удосконалено» та поєднати з іншим пунктом цієї рубрики, який стосується оцінювання інвестиційної безпеки держави за відповідними міжнародним, національним та регіональним рівнями.

2. Потребує додаткового обґрунтування та пояснення положення п.4 висновків до роботи, в якому йдеться про оцінку стану інвестиційної безпеки на різних рівнях з наведенням комплексу заходів щодо стабілізації ситуації, зокрема щодо валютного курсу, зниження облікової ставки, здійснення підтримки значних інвестиційних проектів. При цьому таким рекомендаціям авторки бракує обґрунтування з позиції відповідних економічних теорій в контексті предмету дослідження.

3. На стор.156-158 дисертації йдеться про систематизацію методів державного регулювання, які можна застосовувати до інвестиційних процесів (рис.2.31) та перераховує їх. При цьому такі методи наведені без їх деталізації. Зокрема це стосується інструментів фіскальної, бюджетної, грошово-кредитної, інвестиційної, амортизаційної, інноваційної, а також методів морального переконування, що для стабілізації стану інвестиційної безпеки держави виглядає сумнівним у прикладному плані через їх загальний опис.

4. Потребує детальнішого обґрунтування «механізм аналізу», зокрема в частині ключових чинників і показників діяльності органів державної влади.

5. Варто було б, зауважити про можливість використання Індустрії 5.0 та її впливу на інвестиційну безпеку держави. Оскільки у роботі обмежується розгляд - промисловою революцією.

6. У роботі присутня оцінка рівня інвестиційної безпеки лише Рівненської області. Проте, на нашу думку, було б доречно розглянути ще додаткові регіони та порівняти їх.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Лисачок Алли Василівни на тему «Механізми управління інвестиційною безпекою держави в умовах сталого розвитку», виконана на достатньому теоретичному рівні, є завершеним і цілісним науковим дослідженням, що виконано самостійно авторкою. В дисертації вирішено важливе завдання в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування». Результати дослідження містять раніше не захищені наукові положення. Дисертанткою отримані нові науково обґрунтовані результати.

Дисертаційна робота Лисачок Алли Василівни на тему «Механізми управління інвестиційною безпекою держави в умовах сталого розвитку» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Робота за своїм оформленням відповідає діючим нормативним, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. №40 та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022р.

Лисачок Алла Василівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, завідувач кафедри права
та правоохоронної діяльності
Державного університету
«Житомирська політехніка»

Іван ДРАГАН

Підпис *Драган І.*
Засвідчую:
Учений секретар
Житомирська політехніка
Вайцик І.М.

